

Onani, homosexualitet och den heliga kärnfamiljen

Ann Heberlein, doktorand i etik

Inledning

Första helgen i oktober 2001 hölls konferensen ”Body, culture and religion” i Lund arrangerad av religionsfilosofiska avdelningen vid teologiska institutionen. Tre välkända föreläsare gästade konferensen – Regina Ammich Quinn från Tyskland, som föreläste på temat ”Body Culture, Christian Culture and Ethics: An Exercise in Ambivalence”, Eva Kit Wah Man från HongKong som diskuterade ”Contemporary Feminist Body Theories and Mencius Ideas of Body and Mind” samt Thomas Laquer, USA som talade om ”The moral theology of solitary sex”.

Thomas Laquers föreläsning handlade om om masturbation, om individens sexuella tillfredställelse för egen hand, så att säga. Laqueur inledde med en historisk redogörelse för hur fenomenet onani har betraktats, där han identifierade tre perioder – från att inte ha diskuterats alls, till en diskussion i negativa och fördömande ordalag till samtidens positiva och bejakande diskussion. Vidare påpekade han att masturbation har betraktats som problematiskt ur två aspekter, ur den moraliska och den medicinska; ett intressant exempel på samverkan mellan ”vitrockar” och ”svartrockar”.

Synen på onani – från synd till sunt

Vad är det då som har betraktats som problematiskt med onani? Laqueur menade att det handlade om ett antal olika faktorer. För det första har masturbation betraktats som en asocial handling, något som utförs i ensamhet och i hemlighet och som kan leda till isolering. En traditionell kristen uppfattning betraktar sexualiteten framförallt som funktionell i barnalstrande syfte; således är den ensammes sexuella tillfredställelse förkastlig. För det andra har den obegränsade möjligheten och tillgången till tillfredställelse betraktats som problematiskt, då risk för missbruk befarats föreligga. För det tredje har invändningar förekommit, då det gäller subjektets användning av sin fantasi och föreställningsförmåga; det autonoma subjektet har helt enkelt betett sig alltför autonomt. Som vi vet idag, framkallar onani varken epilepsi, sinnesjukdom eller vårtor; de medicinska argumenten har helt enkelt använts för att legitimera de moraliska invändningarna. Idag är situationen snarare att den medicinska och psykologiska diskursen framhåller masturbation som sunt och nödvändigt.

Laquer såg framförallt två orsaker till att den samtida inställningen till autoerotik är övervägande positiv. Dels handlar det om AIDS, där masturbation

framstår som ett gott och önskvärt alternativ framför tillfälliga sexuella relationer, dels handlar det om kvinnans frigörelse, där hennes upptäckt och erövrande av sin egen sexualitet varit en viktig faktor i hennes identitets skapande och självuttryckande. Dessa två iakttagelser tror jag är nycklar till de konservativa idéer angående onani vi fått ta del av också i Sverige det senaste året.

Konservativa vindar?

Ett symptom på dessa konservativa vindar är kampanjen ”Värt att vänta på” som tycks ha fått fotfäste i den svenska myllan. Denna kampanj är från början amerikansk ”True love waits”, och har med framgång spridits till Norge, Finland och Danmark och vänder sig till tonåringar. Tänkt målgrupp är konfirmander och andra ungdomar i olika kyrkliga verksamheter. Avsikten är att ”förändra kristna ungdomars attityd till sexualitet på ett positivt och livsbejakande sätt”.

Budskapet är att sexualitet är något vackert och fint, en gåva från Gud – men hör hemma inom äktenskapet och skall därför endast utövas under dessa ordnade former. Detta får naturligtvis konsekvenser för synen på homosexualitet, kvinnligt och manligt samt synen på onani. Onani framställs som fel, förkastligt och syndigt. Onani skall bekämpas med vänskap, arbete och bön. Ungdomarna uppmanas att ”fylla tomrummet med något gott”. Utgångspunkten är således att onani är ett symptom på att något saknas, en brist av något slag, ett karaktärsfel. Att sexuell tillfredställelse är ett grundläggande mänskligt behov ignoreras totalt.

Katarina Lindahl, generalsekreterare i RFSU, skriver uppgivet angående kampanjens budskap ”detta – att onani är något som ska motarbetas och att lust skall undertryckas – har vi hört till leda från diverse religiösa håll”. Jag kan inte annat än att hålla med – och visst är det ironiskt att den religion som springer ur erfarenheten av den inkarnerade guden har sådana problem med det kroppsliga?

Kristendom och sexualitet

Under århundraden har kyrkan framförallt betraktat sexualitet och dess funktion som reproduktiv. Barn skall tillverkas och födas, skapelsen skall uppfyllas. I samtida teologi beaktas emellertid även sexualitetens funktion som ett uttryck för kärlek, intimitet och gemenskap mellan två individer. I de flesta protestantiska, och en del katolska, samfund erkänns numera preceremoniellt sex, d v s sex mellan två vuxna individer som älskar och respekterar varandra, samt bestämt sig för att leva tillsammans. I Svenska Kyrkan växer det, långsamt, fram en acceptans av homosexuella relationer, ett erkännande av homosexuell kärlek som varande av samma art och värde som den heterosexuella.

Vad är det då som är så hotfullt med onani, varför är det farligt att människor bejakar sin lust och mår bra när det inte på något sätt skadar någon annan? Låt oss se på argumenten mot onani! Vad är grunden till kristendomens negativa inställning till onani? Finns det bibliska belägg för att onani är förkastligt? William R. Staynton, amerikansk baptistpastor och teolog diskuterar onani i sin artikel "A theology of Sexual Pleasure". Ofta anges bibelstället Gen 38:6 – 10 som ett uttryckligt förbud mot onani. Staynton slår emellertid fast att Onan inte fördöms för att "han spiller sin säd på marken" utan för att han bryter mot den levitiska lagen. Enligt denna var han nämligen förpliktad att befrukta sin brors änka, något han undandrar sig genom att istället spilla säden på marken. Alltså kan vi inte finna bibliska belägg för att onani är uttryckligen förbjudet i en kristen tradition.

Inte heller det vanligt förekommande argumentet mot onani att Guds avsikt med sexualiteten är att vi skall dela den med någon finner han giltigt. Staynton menar, utifrån Kinseys och Masters & Johnsons välkända undersökningar och rapporter angående människans sexualitet, att människan är en sexuell varelse från födsel till död. Alltså är vi skapade till sexuella varelser med potential till sexuell njutning, vilket ingår som en naturlig del av livet. Staynton menar att skaparens intention med den mänskliga sexualiteten inte uteslutande handlar om reproduktion, utan också om njutning. Också människor som av olika skäl lever utan partner (t ex tonåringar eller äldre människor som förlorat sin partner) är sexuella varelser.

1970 publicerades en rapport av dr Helen Singer som behandlade blockering hos individer i förmåga att känna njutning. Bland orsakerna till denna oförmåga återfanns religiös ortodoxi (andra skäl som angavs var t ex att individen blivit utsatt för sexuella övergrepp). Staynton skriver att själv är förvånad över hur många som klandrar sin religiösa uppfostran för att de som vuxna är sexuellt dysfunktionella. Om vi i enlighet med t ex kampanjen "Värt att vänta på", ansluter oss till uppfattningen att sexualiteten är en gåva från Gud, finns det således goda skäl att fundera över vilken syn på sexualitet kyrkan vill förmedla... En syn som leder till känslor av skuld och skam, vilket i förlängningen kan skapa problem i relationer, eller en syn som hjälper individen att känna trygghet och glädje i relation till sin sexualitet?

Kyrkan ger tyvärr ofta uttryck för en antisexuell hållning, vilket är extra tragiskt då vi lever i en kultur som är sexuellt traumatiserad. Sexualiteten är exploaterad, kommersialiserad och objektifierar framförallt unga kvinnor. Vi översköljs av sexuella anspelningar, råd och anvisningar varje dag, genom reklam och media. Som Karen Lebacqz skriver; den traditionella (kristna) synen på sexualitet styrdes av tesen "Du skall inte" (ha sex, njuta av sex, tala om sex). Med den sexuella frigörelse som följde på p – pillrets intåg blev parollen istället "Du skall" (ha sex, i alla former, när som helst, var som helst).

Njutning och intimitet eller destruktiv kraft?

Det måste finnas nyanser i diskussion av människan och hennes sexualitet – sexualitet är något som berör alla människor, vår sexualitet ingår som en viktig beståndsdel i våra liv, i vårt identitetsskapande och vårt beteende. Lisa Sowle Cahill, katolsk teolog, beskriver sexualitetens uppgift som trefaldig. Sexualitet handlar om reproduktion, njutning och intimitet. Alla dessa tre komponenter behöver inte (och gör det sällan) föreligga samtidigt. Utifrån detta synsätt är varken onani eller homosexualitet problematiskt, inte heller leder det till stereotypa och förtryckande könsroller.

Varför är sexualitet så problematiskt för så många; inte minst kristna? Varför är religioner så snara att fördöma och skuldbelägga det som samtidigt betraktas som ”en gåva från Gud”? Kanske handlar det helt enkelt om makt. Genom att få människor att känna skuld och att skämmas försvagas de som individer. Det perspektiv som förs fram i kampanjen ”Värt att vänta på” är ett gott exempel på hur detta skuldbeläggande går till. För det första slås det fast – gång på gång – att sex hör hemma inom äktenskapet. Sex hänger ihop med ”fruktsamhet, trygghet och livslång gemenskap”. Materialet behandlar uteslutande heterosexuella relationer; det totala förtigandet av homosexuell kärlek talar sitt tydliga språk. Den ”sexuella kraften” är oerhört stark, drivande och hotfull. Receptet är bekännelse och Guds förlåtelse – därefter är du befriad att gå vidare.

Resonemanget rimmar illa med påståendet att sexualiteten är Guds gåva. Sexualiteten framställs snarare som ett hot, en destruktiv kraft som hotar att förstöra och omintetgöra relationen mellan Gud och människa. ”Ensamlevande människor” ges rådet att kanalisera ”livskraften” i positiva former – ”att älska Herren, att älska många kvinnor/män (utan sexuell relation) och att älska barn...man blir en som Guds kärlek rinner igenom, ut till andra som behöver den”. Sexualitet bör m a o bekämpas till varje pris, då den inte fyller någon uppenbar funktion, d v s reproduktion eller manifesterande och skapande av gemenskap.

Värnandet av den heliga kärnfamiljen

Det är uppenbart att syftet med dessa argument mot onani har till uppgift att värna den i kristen tradition så omhuldade kärnfamiljen – mamma, pappa, barn. M a o så handlar projektet om värderingar snarare än trosövertygelser. Män hör ihop med kvinnor, kvinnor med män. Kvinnor skall föda barn. Äktenskap är den ultimata samlevnadsformen. För att återanknyta till Laquer; kvinnans frigörelse och homosexuellas rättigheter bejakas inte, då dessa fenomen betraktas som kärnfamiljens fiender.

Kampanjen ”Värt att vänta på” och dess budskap att sexualiteten hör hemma inom äktenskapet ger som vi sett konsekvenser inte bara vad gäller onani, utan

också för synen på homosexualitet och kvinnligt/manligt. Ett perspektiv som raskt förflyttar oss ett par hundra år bakåt i tiden – då homosexualitet betraktades som sjukligt, sexuellt bejakande kvinnor som dåliga, onani som orsak till epilepsi och vansinne, utomäktenskapliga barn som mindre värda. Vill vi tillbaka?

Källförteckning:

Thatcher & Stuart ”Christian perspectives on sexuality and gender”

Sowle – Cahill ”Sex, Gender and Christian Ethics”

”Värt att vänta på” (kampanjmaterial utgivet av ekumenisk grupp bestående av KUS, NU!, Oas – rörelsen, PU, SAU samt Örtagården i Lane -Ryr

www.rfsu.se

www.ungtro.com/vavps